

IZVJEŠTAJ

o učešću člana delegacije Skupštine Crne Gore na 89. Rose-Roth seminaru
Parlamentarne skupštine NATO, održanom u periodu 18-20. jun 2015.g,
Jerevan, Republika Jermenija

89. Rose-Roth seminar Parlamentarne skupštine (PS) NATO na temu „Bezbjednost i stabilnost Južnog Kavkaza: Podrška regionalnom miru“ održan je u periodu 18-20. juna 2015. godine, u Jerevanu, u Republici Jermeniji, a ulogu domaćina skupa imala je Narodna skupština Republike Jermenije. Ovom prilikom Stalnu delegaciju Skupštine Crne Gore predstavljao je član Borislav Banović, a skupu je ispred stručne službe Skupštine Crne Gore prisustvovala sekretarka delegacije, Zorana Baćović.

89. Rose-Roth seminar PS NATO, čiju realizaciju je podržala švajcarska Vlada, okupio je približno 160 učesnika, među kojima 75 parlamenataraca iz 17 NATO i partnerskih država, te predstavnika vlada, međunarodnih organizacija, nevladinog sektora, univerziteta i predstavnika javnog mišljenja, a realizovan je u radnom vremenu 9,30 do 17,30 časova.

Prvog dana Seminara učesnike skupa, u svojstvu moderatora, pozdravio je Koryun Nahapetyan, šef delegacije Jermenije pri PS NATO, a potom su se učesnicima skupa pozdravnim govorima obratili Galust Sahakyan, Predsjednik Narodne Skupštine Republike Jermenije; Paolo Alli, Potpredsjednik Parlamentarne skupštine NATO; Amb. Lukas Gasser, Ambasador Švajcarske u Jermeniji i Edward Nalbandyan, ministar spoljnih poslova Republike Jermenije, a uslijedilo je vrijeme opredijeljeno za pitanja i odgovore koji su u najvećem dijelu tretirali aktuelne spoljno političke prilike u Jermeniji.

Prvom sesijom na temu: „Saradnja Jermenije sa Evro-atlantskom zajednicom: Bezbjednost, Politika i Ekonomija“ moderirao je Hugh Bayley iz Ujedinjenog Kraljevstva, bivši Predsjednik Parlamentarne skupštine NATO, a učesnicima skupa u ovom dijelu obratili su se Seyran Ohanyan, ministar

odbrane Republike Jermenije i Dirk Lorenz, otpravnik poslova u Delegaciji Evropske unije u Republici Armeniji. U kontekstu navedene teme učesnici Seminara vodili su diskusiju o odnosu Jermenije sa Evropskom unijom sa posebnim osvrtom na bezbjednosne, političke i ekonomske aspekte i stav javnog mnjenja o ovom pitanju; trenutnoj situaciji na području Nagorno-Karabakh-a i perspektivama, postignutim rezultatima i očekivanjima od OEBS MINSK grupe, a poseban osvrt ovom prilikom učesnici skupa su učinili na proces reformi koje je Jermenija postigla u oblasti odbrane i pravosuđa. U kontekstu diskusije o relacijama koje Republika Jermenija gradi sa Rusijom i NATO, učesnici skupa zajednički su zaključili da iste trebaju počivati na dobrim odnosima, saradnji i doprinositi očuvanju mira i stabilnosti u regionu i šire.

Drugom sesijom posvećenoj temi “Uspon ISIS-a na Bliskom istoku i šire“ moderirao je Franklin Van Kappen iz Holandije, potpredsjednik Odbora za ekonomiju i bezbjednost NATO PS, a učesnicima skupa obratili su se: Domitilla Sagramoso, predavač iz Odjeljenja za ratne studije Kraljevskog koledža u Londonu i Ruben Safrastyan, direktor Instituta za orijentalne studije iz jermenske Nacionalne akademije nauka. Uslijedilo je vrijeme opredjeljeno za pitanja i odgovora tokom kojih je rasprava učesnika išla u pravcu sagledavanja iznijetog pitanja na širem, globalnom nivou kao rastućeg problema; primjene strategija za borbu protiv ISIL-a sa posebnim osvrtom na iskustva i naučene lekcije iz Avganistana i uticaja koji ovo pitanje ima na jermensku dijasporu. Poseban osvrt ovom prilikom učesnici Seminara učinili su na izuzetno visok stepen društvene opsanosti koju sa sobom nose akcije ISIS-a i mjere i aktivnosti koje mogu doprinijeti sprječavanju i suzbijanju ovih pojava kroz razmjenu znanja, iskustava i saradnju aktera na globalnom planu. Radni dio prvog dana 89. Rose Roth seminara okončan je posjetom učesnika Seminara Matenadaran-Mesrop Mashtots Institutu starih rukopisa.

Drugog dana 89. Rose Roth seminara tokom treće sesije, učesnici skupa vodili su raspravu o “Ulozi medijacije u oblasti Nagorno Karabakh-a”, kojom je moderirao Julio Miranda Calha iz Portugala, generalni izvjestilac Odbora za odbranu i bezbjednost Parlamentarne skupštine NATO, a obraćanje ovom prilikom imali su: Ashot Hovakimian, zamjenik ministra vanjskih poslova Republike Jermenije; Zaur Shiriyev, saradnik na programu Rusija i Euroazija sa Akademije Robert Bosch, Chatham House-a iz Ujedinjenog Kraljevstva; Laurence Broers, saradnik na Programu Kavkaz - resursi mirenja i Jacques Faure iz Francuske, bivši kopredsjednik OEBS Minsk Grupe. Na bazi

sprovedene rasprave, učesnici sesije, između ostalog, su konstatovali da je imajući u vidu da je tokom sukoba u oblasti Nagorno Karabakh-a više od million ljudi ostalo bez doma ovom problemu neophodno posvetiti dužnu pažnju sa posebnim osvrtom na pitanje njegove društveno političke osjetljivosti i posljedica koje potencijalna rješenja mogu donijeti. Uz ocijenu da, cijeneći kompleksnost potencijalnog mirovnog rješenja, pitanja održivosti i legitimnosti istog moraju biti stavljena u fokus jer predstavljaju bazu budućih odnosa Jermenije i Azerbejdžana, učesnici Seminara zajednički su konstatovali da proces iznalaženja strategija za prevazilaženje navedenih problema mora biti vođen društvenim ali i individualnim potrebama. Takođe je konstатовano da je pitanju medijacije u navedenom procesu potrebno posvetiti pažnju posebno imajući u vidu važnost iznalaženja trajnog i održivog rješenja, ne samo za područje Nagorno Karabakh-a već i šire.

Četvrta sesija seminara bila je posvećena temi: "NATO Partnerstva na području Južnog Kavkaza" kojom je moderirao Ojars Eriks Kalnins iz Letonije, Generalni izvjestilac Političkog komiteta NATO Parlamentarne skupštine, a učesnicima skupa po navedenoj temi obratili su se: Steffen Elgersma, viši ekspert, iz Odjeljenja za Euroatlantske integracije i partnerstvo iz Sjedišta NATO; David Shahnazaryan, viši analitičar iz Centra za Regionalne studije (RSC) iz Jermenije, i Ghia Nodia, predsjednik Kavkaskog Instituta za mir, demokratiju i razvoj i direktor Međunarodne škole Kavkaskih studija Ilia sa Chavchavadze Državnog Univerziteta u Tbilisiju.

U okviru panela vođena je diskusija po temi koja je u najvećem dijelu bila posvećena pitanjima aktuelnih oblika saradnje sa NATO na području Južnog Kavkaza, sa posebnim osvrtom na programe reforme sektora odbrane, mirovnih misija, civilne zaštite i dr. te očekivanjima za predstojeći period. Diskutovano je i o oblicima prijetnji po bezbjednost u regionu i to sukobu na području Nagorno-Karabakh-a, odnosima Jermenije i Turske, te perspektivama razvoja geo-političkih odnosa na ovom području.

Dijelom skupa posvećenom temi: "Izgradnja integriteta kao dio reforme sistema odbrane u Jermeniji", moderirao je Simon Lunn, bivši generalni sekretar Parlamentarne skupštine NATO-a, viši savjetnik iz Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF) i Viši saradnik iz Ženevskog centra za bezbjednosnu politiku, a uslijedila su obraćanja Ara Nazaryan-a, zamjenika ministra odbrane Republike Jermenije i Richard Giragosian-a, direktora Centra za regionalne studije (RCS) IZ Jerevana.

Diskusija učesnika ovog dijela Seminara u najvećem dijelu je bila fokusirana na pitanje važnosti izgradnje integriteta u procesu reforme sektora odbrane zasnovanog na principima transparentnosti, odgovornosti i djelotvorne primjene prihvaćenih pravila kodeksa ponašanja te modela i instrumenata stim u vezi. Poseban osvrt ovom prilikom učesnici seminara učinili su na pitanje integriteta donosilaca odluka u cilju odgovornog i transparentnog ispunjenja zahtjeva na bazi primjene principa obezbjeđenja “vrijednosti za novac”.

Tokom šeste sesije na temu: “Zatvorene granice: Izazovi za ekonomski razvoj, stabilnost i mir” raspravu je vodila Beatriz Rodriguez-Salmones iz Španije, potpredsjednica Političkog komiteta Parlamentarne skupštine NATO, a učesnicima skupa, ovom prilikom, obratili su se: Aleksandar Iskandaryan, direktor Instituta Kavkaz; Amanda Paul, viša politička analitičarka, predstavnik Centra za evropsku politiku iz Brisela, i Burcu Gültekin Punsman, program koordinatorica za oblast međunarodnih poslova, viša istraživačica na programu Intra i inter društvenih izvora nestabilnosti Kavkaza i mogućnosti EU da pruži odgovor (ISSICEU) iz Centra za politiku Ankare. Tokom ovog dijela seminara delegati su diskutovali o zatvaranju granica i posljedicama koje ova mjera sa sobom nosi kako za državu na koju se sankcija odnosi tako i na okruženje, i mjerama za njihovo ublažavanje. Poseban osvrt ovom prilikom delegati su učinili na negativne efekte sankcija ekonomskog karaktera i stim u vezi uticaj na stabilnost, mir i razvoj područja u cjelosti.

Trećeg dana 89. Rose-Roth seminara vođena je diskusija na temu: “Energetska bezbjednost na području Južnog Kavkaza”, a raspravom je moderirao Sverre Myrli iz Norveške, predsjednik Podkomiteta za transatlantsku odbrambenu i bezbjednosnu saradnju, a ovom prilikom učesnicima skupa obratili su se: Areg Galstyan, zamjenik ministra energetike i prirodnih resursa Republike Armenije, Ara Marjanyan, predsjednik E-Cube i Tracy German, ekspertkinja sa Kraljevskog koledža u Londonu.

Na bazi prezentacija po temi, istaknuto je da strategijske stubove razvoja energetskog sektora u Republici Jeremeniji predstavljaju: unapređenje energetskih izvora, principa energetske efiksanosti i programa njihove uštede, diverzifikacija primarnih energetskih izvora i puteva snabdijevanja, a poseban osvrt tokom diskusije učinjen je na pitanje regionalne integracije u oblasti energetske bezbjednosti.

Nastavak rada skupa obilježila je sesija posvećena diskusiji o “Političkom razvoju i civilnom društvu u regionu” čiji tok je vodio Tevan Poghosyan iz

Jermenije, član delegacije pri Parlamentarnoj skupštini NATO, a učesnicima skupa izlaganjem po temi obratili su se Sergej Minasyan, zamjenik direktora Instituta Kavkaz i Dennis Sammut, predstavnik LINKS Analysis-a i Oxford Univerziteta. Tokom rasprave po temi, učesnici sesije diskusiju su u najvećoj mjeri usresredili na pitanje civilnog društva u kontekstu političkog i ekonomskog razvoja u Jermeniji sa posebnim osvrtom na ulogu medija u ovom procesu, odnosima sa Gruzijom, Azerbejdžanom i posljedicama situacije na području Južnog Kavkaza u iznijetom kontekstu.

Pošto je iscrpljen dnevni red, moderator sesije i domaćin Tevan Poghosyan, član delegacije Republike Jermenije, skup je ocjenio uspješno realizovanim, zahvalio se učesnicima na pruženom doprinosu i konstruktivnim raspravama, a potom zaključio rad 89. Rose-Roth seminara Parlamentarne skupštine NATO.

PRIPREMILA:

SEKRETAR DELEGACIJE

Zorana Baćović, s.r.

ČLAN STALNE DELEGACIJE

Borislav Banović, s.r.